

OVER DE SLUIS VAN 'S HEER WOUTERMANSAMBACHT
BIJ HET FORT ALBERTUS

door Raymond VANCRAEYNEST

Over het beleg van Oostende (1601-1604) werd er veel geschreven en uitgegeven, maar ook veel gefantaseerd. Daarom is het belangrijk als men ergens een concreet gegeven kan aantreffen.

Zo'n gegeven is het verslag van een bezoek gebracht, tijdens het beleg op 16 maart 1602, door enkele experten (?) aan de sluis van 's Heer Woutermansambacht, gelegen naast het fort Albertus.

Allen, op één na, ondertekenden het verslag, wat er op wijst, zeker in die tijd, dat het mannen waren met een zekere opleiding. Zoals dat toen gebruikelijk was waren ze waarschijnlijk meester-timmerman of dijkbouwer. Zij heetten Loys THYERIN, F. DE CARRION, Rasin DE BETS, F. MARYSAEL, Amant BOENEDAELE, Gilles VAN ROSSEM en Laureyns KELLEWAERT.

Ter plaatse bekeken ze alles nauwkeurig en maakten een raming van de onkosten van de werken die moesten uitgevoerd worden.

Vooreerst bekeken ze de koker (1) die op de noordzijde van de sluis lag. Vroeger lag hij onder het zand, maar nu lag hij bloot. Ze oordeelden dat hij op het noordeinde met 36 voet (2) moest ingekort worden. Het hout dat daarvan kwam moest gebruikt worden om de rest van de koker die nog bleef liggen tot aan de nieuwe dijk, zowel langs weerskanten als langs boven te herstellen. Om de koker behoorlijk te verzekeren moesten 26 stukken van 12 voet gereed gemaakt worden om de oude slotbalk te verzekeren. Dat alles zou met ijzerwerk en nagels 180 gulden kosten.

Vervolgens wilden ze dat er geen schepen in de sluis kwamen die deze zouden beschadigen. Ze stelden voor dat er daartoe twee balken zouden gelegd worden, de ene voor de schofdeuren en de andere daarbuiten zuidwaarts, en dat er vóór die laatste drie palen zouden geheid worden om de schepen tegen te houden.

Overigens moest ook het amegat opgehoogd worden met planken van twee duim behoorlijk getengeld (3) ter hoogte van 3 voet. Deze kost werd samen met de nagels geschat op 50 gulden.

Bij verder nazicht werd bevonden dat er onder de zeedijk 12 balken gebroken waren die elke dag dreigden neer te vallen. Daarom moest die dijk afgegraven worden om daar 12 nieuwe balken te steken. Dit afgraven moest gebeuren over een lengte van 30 voet, beginnend op 13 voet noordwaarts van het voornoemde amegat en over de breedte van 30 voet "omme den amerslach". Ze raamden dat werk op 700 gulden, te weten : 300 gulden voor het timmerwerk en 400 gulden om de dijk af te graven en met nieuwe klei te herbouwen.

Tenslotte stelden ze vast dat er verscheidene zuigers (4) te zien waren langs beide zijden van het amegat. Ze meenden dat die moesten hersteld worden om verdere schade te voorkomen die daaruit kon voortvloeien en ze raamden dat werk op 150 gulden.

Wat kunnen we uit dat verslag leren ?

1. Zelfs tijdens het beleg viel niet alle zorg voor de dijken en de waterlozing in de omgeving van Oostende stil.
2. Naast het fort Albertus was er een sluis met ernaast en ten noorden ervan een koker.
3. De sluis diende (ook ?) voor de scheepvaart.

Nota's

- (1) Koker : ondergrondse buis met lozing of inlating van water; "het water stroomt door een koker onder de dijk door"; zie Van Dale.
- (2) Een Brugse voet is 27,4 cm en bevat 12 Brugse duim van elk 2,28 cm.
- (3) Tengelen (tingelen in de tekst) is bespijkeren met nagels met grote koppen; zie Van Dale.
- (4) Zuigers zijn plaatsen waar het water uit de bodem opborrelt.

P.S. Ik heb tevergeefs gezocht in gespecialiseerde werken naar de woorden : slotbalk, schofdeur, hamegat of amegat, amerslach. Ik heb vastgesteld dat het groot Middelnederlands woordenboek van Verwijs & Verdam schromelijk tekortschiet als het over termen gaat die in Vlaanderen in de waterbouwkunde gebruikt werden. Ook het Idioticon van L. De Bo en Loquela van G. Gezelle gaven geen uitkomst.

Bron : Stadsarchief Brugge, reeks nr. 126, brieven en akten 1513/1793. bundel 21, 1513/1559.

VRAAG

Vraag van Jean Pierre BROWN, Bibliothèque Municipale, Rue André Désilles, F - 35400 Saint-Malo (Tel. : 00-33-99409093).

De heer Brown doet opzoeken over de zeerover Godefroy GOLLET DE LA MERVEILLE uit Saint-Malo.

In de zomer van 1715 verliet hij met zijn familie Saint-Malo en vestigde zich te Oostende, in dienst van de Oostenrijkse keizer. Hij rustte schepen uit voor Oost-Indie ("Les Indes").

De vraag is : wat is er geworden van GOLLET ? Zijn er afstammelingen ?